

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΑΝ. ΤΑΣΟΥΛΑ

ΣΤΗΝ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΘΕΟΔΟΣΗ Π. ΤΑΣΙΟΥ

ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

Αθήνα, 20.1.2026

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κωνσταντίνος Αν. Τασούλας παρέστη στην εκδήλωση που διοργάνωσε το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, για να τιμήσει την πολυετή προσφορά του Καθηγητή Θεοδόση Π. Τάσιου στην επιστήμη και την κοινωνία.

Ακολουθεί ο χαιρετισμός του κ. Τασούλα:

«Υπάρχει η έννοια της αναγνώρισης και αν πας στο άλλο άκρο υπάρχει και η έννοια της παραγνώρισης. Η παραγνώριση είναι μια ποινή, είναι τιμωρία, είναι μια συμπεριφορά η οποία έχει να κάνει με το φθόνο, την μικρότητα και την περιφρόνηση. Όμως το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο αναγνωρίζει την αξία. Βρισκόμαστε στο κτίριο Αβέρωφ. Ένα από τα έργα αναγνώρισης που έχει κάνει το Πολυτεχνείο είναι και το “Μετσόβιο Κέντρο Διεπιστημονικής Έρευνας”. Στην γενέτειρα των Ευεργετών, το Μέτσοβο, το Πολυτεχνείο έκτισε ένα πρότυπο αποκεντρωμένο συγκρότημα μεταπτυχιακών σπουδών αναγνωρίζοντας τη σημασία που έχει η ανάπτυξη των ορεινών περιοχών της Ελλάδος, οι οποίες καταλαμβάνουν περίπου του 70% της ελληνικής επικράτειας.

Είναι επίσης η αξία της αναγνώρισης εκείνο που μας έφερε σήμερα εδώ προκειμένου να τιμήσουμε την προσφορά ενός σημαντικού συναδέλφου σας, ενός σημαντικού Καθηγητού, ενός σημαντικού Φιλοσόφου. Αναγνωρίζουμε την προσφορά στην επιστήμη και στην κοινωνία ενός σπουδαίου Καθηγητού του ο οποίος, κατά την ομηρική διατύπωση “τιμής και αιδούς έμμορος εστί”, “είναι άξιος τιμής και σεβασμού”.

Σε εποχές κατά τις οποίες η κοινωνία αναζητεί προσανατολισμό της συλλογικής της πορείας, η Πολιτεία οφείλει να στρέφει το βλέμμα της σε εκείνους που

αναδεικνύουν, με τον βίο και το έργο τους, ότι η γνώση μπορεί να γίνεται ευθύνη και η σκέψη πράξη προσφοράς. Η σημερινή τιμητική εκδήλωση δεν περιορίζεται μόνο στην διαδρομή ενός στοχαστή. Αφορά το παράδειγμα ενός ανθρώπου που υπηρέτησε με συνέπεια την ιδέα ότι ο πνευματικός μόχθος είναι δημόσιο αγαθό που συμβάλλει καθοριστικά στην ενδυνάμωση και τη συνοχή της κοινωνίας.

Θα ήθελα να εστιάσω σε μια φράση του Θεοδόση Τάσιου, όπως την μνημονεύει ο Άρης Κωτοπόδης, στην εισαγωγική παρουσίαση της πολύπλευρης προσωπικότητας του τιμώμενου σήμερα Καθηγητή, στο πρόσφατο αφιέρωμα του περιοδικού Νέα Εστία: “Το Είναι στέκει ενιαίο – κι αυτό το γεγονός καθιστά επιτακτική την υποστασιακή ολοκλήρωση”. Αυτή την “υποστασιακή ολοκλήρωση” επιδίωξε στον μακρό και γόνιμο βίο του ο Θεοδόσης Τάσιος, και εξακολουθεί να την επιδιώκει, υποδεικνύοντας και πραγματώνοντας ένα ευ ζην, το οποίο αρδεύεται από το κλασικό ιδεώδες της πολυμερούς καλλιέργειας (το “πολύτροπον” του Ομήρου, την πλατωνική παιδεία ως διαδικασία “περιαγωγής” της ψυχής, την “ενέργεια κατ’ αρετήν” του Αριστοτέλη) και αντλεί από το ουμανιστικό *credo* ότι ο άνθρωπος είναι ελεύθερος να αυτοδιαμορφωθεί.

Πολυσχιδής προσωπικότητα, ο Θεοδόσης Τάσιος διέρρηξε τα όρια της επιστήμης του, της πολιτικής μηχανικής: επεκτάθηκε στην επιστημολογία, την ηθική της τεχνολογίας, την ιστορία των επιστημών, την οικονομία, την ιστορία, την αισθητική, τη φιλοσοφία της παιδείας, της επικοινωνίας, της ανταγωνιστικότητας, το περιβάλλον· ενδιέτριψε στην αρχαία ελληνική φιλοσοφία συνδυάζοντάς την δημιουργικά με τα ενεργά ενδιαφέροντά του· εντρύφησε στη νεοελληνική γλώσσα, αγωνιώντας για την κακοποίηση και την φθορά της· καλλιέργησε το πάθος του για τις τέχνες αλλά και για τη δημοτική μας παράδοση, φθάνοντας μάλιστα, σχετικά πρόσφατα, να εκδώσει ένα CD όπου ερμηνεύει δημοτικά μας τραγούδια, και αποτέλεσε υπόδειγμα δημόσιου διανοούμενου, σχολιάζοντας με τόλμη και παρρησία πλήθος καίριων, για την επιστημονική και κοινωνικοπολιτική μας συνθήκη, θεμάτων, στη διασάφηση των οποίων ενέπλεκε πάντοτε και τη φιλοσοφική προβληματική.

Μηχανικός, λόγιος, στοχαστής, φιλότεχνος, ενεργός πολίτης, ο Θεοδόσης Τάσιος δεν έχασε “τη σοφία στη γνώση, δεν απώλεσε τη γνώση στην πληροφορία” - για να παραφράσω διά της αντιστροφής τους στίχους του Τ.Σ. Έλιοτ από τη σύνθεσή του “Ο Βράχος” . Απεναντίας, αφ’ ενός αξιοποίησε την πληροφορία επ’ ωφελεία της γνώσης και αφ’ ετέρου ενστάλαξε στη γνώση μια σοφία αποκτημένη από τη μετατροπή της εμπειρίας σε κατανόηση, την καλλιέργεια της κρίσης και του μέτρου, την ηθική άσκηση.

Θέλησε, όπως ο ίδιος λέει, “να συμβάλει στη “βελτίωση της γνωσιακής και ηθικοπολιτικής αυτοσυνειδησίας μας”. Και από τη θέση του ως δασκάλου –ενός δασκάλου που τον ευγνωμονούν γενεές επιστημόνων– δεν αρκέστηκε στη “μετακένωση γνώσεων” αλλά προσπάθησε να ωθήσει τους φοιτητές του στη γόνιμη

μαθητεία, τουτέστιν στην διερώτηση, την αμφιβολία, την επίμονη προσπάθεια και τη συμμετοχή, στην ενίσχυση της κριτικής ικανότητας και στην καλλιέργεια της κοινωνικής ευθύνης, προσφέροντας αξιακά πρότυπα, διδάσκοντας διά του παραδείγματος.

Είναι παγκοίμως γνωστή και διεθνώς αναγνωρισμένη η επιστημονική εμβέλεια του Θεοδόση Τάσιου, την οποία εν τάχει θα διεξέλθω. Ως καθηγητής του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, διαμόρφωσε επί δεκαετίες το πεδίο της δομοστατικής στην Ελλάδα. Η έρευνά του στο οπλισμένο σκυρόδεμα, η ανάπτυξη μεθοδολογιών ανάλυσης και η συμβολή του στη σεισμική μηχανική αποτελούν σημεία αναφοράς για την ελληνική και τη διεθνή βιβλιογραφία. Η διεθνής του παρουσία, η διδασκαλία του σε πανεπιστήμια της Ασίας, της Μέσης Ανατολής και της Ευρώπης, οι πάμπολλες διακρίσεις του, επιβεβαιώνουν τη σπουδαία συνεισφορά του στη διαμόρφωση σύγχρονων προτύπων τεχνικής σκέψης. Αλλά αυτό που ξεχωρίζει το έργο και την στάση του Θεοδόση Τάσιου είναι ότι δεν αντιμετώπισε την τεχνολογία ως ουδέτερο εργαλείο, αλλά ως πολιτισμικό φαινόμενο.

Με τα κείμενά του αλλά και με τη δράση του ως μέλους της Εταιρείας για τη Διερεύνηση της Αρχαιοελληνικής και Βυζαντινής Τεχνολογίας ανέδειξε τον ρόλο της τελευταίας στην ανάπτυξη της αφηρημένης σκέψης στην αρχαία Ελλάδα· ανατρέχοντας, στο πλαίσιο της έρευνάς του, στα κείμενα των φιλοσόφων της κλασικής εποχής, στον Δημόκριτο, στον Πλάτωνα και στον Αριστοτέλη, και αναλύοντάς τα, πρότεινε την ιδιαίτερος ενδιαφέρουσα ιδέα ότι η τεχνολογική επινόηση επέδρασε σημαντικά στην ανάδυση της επιστημονικής και ορθολογικής σκέψης. Έτσι, προσέφερε ένα νέο ερμηνευτικό πλαίσιο για την κατανόηση της αρχαιότητας και συνέβαλε στη γεφύρωση δύο συχνά διαχωρισμένων πεδίων: που δεν πρέπει να τα διαχωρίζουμε τελικά όπως απέδειξε: της τεχνικής επιστήμης και των ανθρωπιστικών σπουδών.

Εκεί ακριβώς, σ' αυτή τη συνάντηση της τεχνικής γνώσης με τη φιλοσοφική ερμηνεία, αναδεικνύεται και η βαθύτερη συμβολή του Θεοδόση Τάσιου στο δημόσιο βίο. Γιατί ο ίδιος δεν αντιμετώπισε ποτέ τη σκέψη ως κλειστό σύστημα ειδικών, αλλά ως δύναμη που οφείλει να επιστρέφει στην κοινωνία και να διαμορφώνει συνειδήσεις. Η σκέψη και ο λόγος συνδέονται άλλωστε άρρηκτα με την ποιότητα, την ευρωστία και την αντοχή της Δημοκρατίας. Η σκέψη και ο λόγος είναι οι εκφράσεις του πνεύματος που προσδίδουν στη Δημοκρατία τη δύναμη, την ικανότητα και την αυτοπεποίθηση ώστε να διαφωτίζει και να καταπολεμά τη διαστρέβλωση της αλήθειας που μπορεί, αν αφεθεί ανεξέλεγκτη, όπως συμβαίνει κατά κόρον στην εποχή μας, να παρασύρει στον διχασμό και στην ανελευθερία ακόμα και μια τεχνικά προηγμένη κοινωνία.

“Νάφε και μέμνασ' απιστείν” έλεγαν οι αρχαίοι Έλληνες, “να είσαι νηφάλιος και να θυμάσαι να είσαι δύσπιστος”. Και αυτό είναι μια ολόκληρη φιλοσοφική σκέψη, όχι

αναιδής, δύσπιστος. Και αυτό είναι η μέθοδος καταπολέμησης της σημερινής παραπληροφόρησης, η οποία μπορεί να αντιμετωπισθεί με τη φιλοσοφία, αλλά και με απλούστερα όπλα, όπως η απλή δυσπιστία, η οποία δεν οδηγεί σε αρνητικότητα, αλλά σε έλεγχο της πληροφορίας.

Και αυτή ακριβώς η αντίληψη για τη σκέψη ως ευθύνη απέναντι στο δήμο εξηγεί την ενασχόλησή του Τάσιου με ένα πεδίο καθοριστικό για την ποιότητα της δημόσιας ζωής, που δεν είναι άλλη παρά η γλώσσα.

Ο Τάσιος εκκινεί από την υπόδειξη του Τζων Λοκ: “Οι λέξεις πρέπει να χρησιμοποιούνται με προσοχή, διότι διαμορφώνουν τον τρόπο της σκέψης μας”. Κάπως έτσι, ο Θεοδόσης Τάσιος, ζωντανό παράδειγμα της αναντίρρητης αλήθειας πως όσο πληρέστερα κατέχει κανείς τη γλώσσα, τόσο πιο ποιοτικά διανοείται, ασχολήθηκε με τα πρακτικά ζητήματα της νεοελληνικής γλώσσας ως “έμμονος χρήστης του φιλοσοφικού και επιστημονικού λόγου”, όπως αυτοχαρακτηρίζεται, με ειδικές, ως εκ τούτου, εκφραστικές ανάγκες.

Από την βελτίωση του ισχύοντος μονοτονικού συστήματος έως την υποδοχή της νέας ορολογίας από την ελληνική γλώσσα, από την “αγγλοπλημμύρα” -ο όρος δικός του- που μας κατακλύζει, παρασύροντας τις γλωσσικές μας αντιστάσεις και οδηγώντας μας προς μια βαρβαρική μιξο-ελληνική έως τον εξοστρακισμό παλαιότερων τύπων της γλώσσας μας (π.χ. την απαραίτητη νοηματικά μετοχή) των οποίων η χρήση θα προσέδιδε μεγαλύτερη ακρίβεια και πυκνότητα στον λόγο, ο Θεοδόσης Τάσιος εξαίρει την ανάγκη να βρεθεί ισορροπία ανάμεσα στην παραδεδομένη γλωσσική πραγματικότητα του χθες και τις πολυειδείς και απαιτητικές γλωσσικές χρήσεις του παρόντος. Μεριμνά ακόμα και για την έμφυλη δικαιοσύνη της γλώσσας μας όταν προτείνει εκφραστικούς τρόπους για την αναγνώριση του γυναικείου φύλου στον προφορικό και τον γραπτό λόγο. Και πάντως, θλίβεται όταν ακούει να μιλούνται “με βαρβαρισμούς δεινούς τα ελληνικά” - για να θυμηθούμε και τον Καβάφη – και δεν διστάζει να εκφράσει αυτή τη δυσανεξία του και στον δημόσιο λόγο.

Κι αυτός, ο δημόσιος λόγος, είναι ένας χώρος στον οποίο ο Θεοδόσης Τάσιος έχει δώσει έξοχα δείγματα τόλμης αλλά και νηφαλιότητας, ήθους και βάθους. Υπέρμαχος του ορθολογισμού, της επιστημονικής τεκμηρίωσης και της κοινωνικής ευθύνης, με λόγο εμβαπτισμένο στην λεπτή ειρωνεία και το χιούμορ, ανέδειξε την ανάγκη για κριτική σκέψη, για αναζήτηση της αλήθειας, για κατανόηση του εαυτού και του Άλλου, για εθνική αυτοσυνειδησία.

Υπερβαίνοντας τα όρια της ειδικότητάς του, αναδεικνύοντας την τεχνολογία ως ανθρώπινη δραστηριότητα με πολιτισμικό βάθος, ηθικές προϋποθέσεις και κοινωνικές συνέπειες, προσηλωμένος στο αδαπάνητο κεφάλαιο της ελληνικής γραμματείας, λειτουργός και διάκονος της Παιδείας την οποία έχει χαρακτηρίσει τόσο ποιητικά “εισπνοή παρελθόντος και εκπνοή μέλλοντος”, θηρευτής της ευδαιμονίας, της φιλίας, της αρετής –που μπορεί να είναι “έξι προαιρετική” για τον

Αριστοτέλη, αλλά για τον άνθρωπο που τιμάμε σήμερα υπήρξε αναγκαία–, ο Θεοδόσης Τάσιος είναι ένας σύγχρονος homo universalis, ένας ουμανιστής που αντιλαμβάνεται τον άνθρωπο ως πολυδιάστατο, πολυμήχανο, πολύδοξο και πολύδωρο ον, το οποίο αντιστέκεται στην στείροτητα της υπερεξειδίκευσης, στη μονοδιάστατη ύπαρξη, στην ηθική ατονία, και κερδίζει μέσω της παιδείας και της ηθικής αυτοκαλλιέργειας την ικανότητα να συνδέει διαφορετικά πεδία γνώσης, να λειτουργεί με δημιουργικότητα, ευελιξία και υπευθυνότητα σε έναν πολύπλοκο κόσμο, να αυτοπραγματώνεται. Ό, τι υπήρξε –και παραμένει– ο ίδιος, δηλαδή, τιμώντας την επιστήμη, την κοινωνία και την πνευματική ζωή της πατρίδας μας.

Γι' αυτό και η τιμή που αποδίδουμε σήμερα δεν αφορά μόνο έναν σπουδαίο βίο. Στρέφεται προς το μέλλον που οφείλουμε να διαμορφώσουμε: προς το ήθος μιας κοινωνίας που πορεύεται με τη γνώση ως δημόσιο αγαθό και αξιώνει η σκέψη της να συνοδεύεται από ευθύνη, ώστε η πνευματική δημιουργία να γίνεται δύναμη Δημοκρατίας, δύναμη συνοχής, προόδου και κοινής πορείας».